

Incoherència

JOSEP RUAIX I VINYET

Un defecte contra la bellesa dels escrits (o dels discursos) –per tant, un defecte estilístic– és la incoherència, val a dir, la mancança de lligam, de cohesió, de correspondència entre diferents parts d'una frase, sia des del punt de vista més aviat extern, formal (els mots), sia des del punt de vista més aviat intern, semàntic (el significat). En aquest article reprenem el que dèiem en el nostre manual *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, pp. 134-135, ampliant-ho bastant. Com de costum, oferim un repertori d'exemples del fenomen que estudiem, més o menys classificats i explicats –primer hi ha el text defectuós, entre cometes, i després el text arreglat, en cursiva; quan no hi posem explicació és perquè entenem que el lector ja se la farà, si més no intuïtivament, ell mateix (o bé perquè l'explicació hauria de ser massa llarga i complexa)–. En els exemples reproduïts del manual no hi indiquem la font; en els altres, sí. Advertim que, tractant-se d'un tema d'estilística, hi intervé el gust i, per tant, en alguns exemples potser certs lectors no hi trobaran res defectuós (o, si de cas, un defecte molt lleu, molt subtil); tanmateix, creiem que, si segueixen la nostra exposició amb receptivitat, probablement podran millorar aquest gust lingüístic¹.

1) Incoherències que afecten verbs i pronoms

- «Tu mateix pots dibuixar algunes de les coses, les retalles i després les enganxes» (notem la incoherència consistent a no continuar la perífrasi 'poder + infinitiu'; una altra solució és canviar-hi la puntuació i algun altre detall) > *Tu mateix pots dibuixar algunes de les coses, **retallar-les** i després **enganxar-les** (o bé **Tu mateix pots dibuixar algunes de les coses; després les retalles i les enganxes**).*
- «Quan jo era alumne de ... havia d'estudiar una colla de matèries, les quals de vegades t'interessaven per la seva novetat» (notem el canvi de persona gramatical: primer és jo i després és tu) > ... *les quals de vegades m'interessaven ...*
- «D'excursió, de viatge, de vacances, quan et trobes en un poble prou important o en alguna antiga ciutat de províncies, m'agrada escoltar, sobretot al capvespre, les campanades provinents de les esglésies, d'una manera pròpia si vaig sol, passejant, contemplatiu» (P. Vives i Sarri, *Els dies que no tornen*, p. 67; notem també el canvi de persona gramatical: primer és tu i després és jo;

de passada hi canviarem un adjectiu, impropri) > *D'excursió, de viatge, de vacances, quan **em trobo** en un poble prou important o en alguna antiga ciutat de províncies, **m'agrada** escoltar, sobretot al capvespre, les campanades provinents de les esglésies, d'una manera **especial** si vaig sol, passejant, contemplatiu.*

- «Aquesta presentació permet de trobar cada dada amb menys esforç, fer-te una impressió global ...» (la primera part de la frase és objectiva [no implica el qui parla], i la segona és subjectiva [implica el qui parla, mitjançant l'ús d'un pronom de segona persona gramatical]; de passada hi afegirem un pronom feble) > ... *fer-se'n una impressió global ...*
- «Jesús, llaurador de tossals rocallosos, ens ensenya a calçar l'eina: "Pare, si vols, allunya de mi aquesta copa, però que no es faci la meva voluntat sinó la vostra" (Jo 22,42)» (I. Ribas, *Vivències i records*, p. 189; els verbs de la citació van en 2ª persona del singular, mentre que el pronom corresponent al mateix subjecte va en 2ª persona del plural) > ... *"Pare, si **vols**, **allunya** de mi aquesta copa, però que no es faci la meva voluntat sinó la **teva**".*
- «Quan Jahvè és presentat amb emocions humanes, el problema de saber si un determinat antropomorfisme és literal o metafòric no és fàcil precisar-ho» (d'un original, abans de ser corregit; recordem que adjectius com *fàcil* regeixen un infinitiu, precedit de la prep. *de* i amb sentit passiu) > ... *no és fàcil **de precisar**.*
- «Amb mi va ser [el doctor Antonio Tovar] una excel·lent persona i va fer tot el possible perquè tirés endavant una tesi sobre l'hellenisme a Catalunya, per a la qual ja havia recollit materials i havia començat a treballar. Com que vivia a Salamanca, va anar a Madrid gairebé expressament per trobar-nos» (J. Triadú, *Memòries d'un segle d'or*, pp. 31-32) > ... *va anar a Madrid gairebé expressament **per trobar-se amb mi** (o bé **perquè ens poguéssim trobar**).*

2) Incoherències que afecten preposicions o conjuncions

- «El tema, podria ser sobre l'ecologia ...» (el subjecte i el verb copulatiu requeririen un predicat nominal i no pas un compl. circumstancial de matèria) > *El tema podria ser l'ecologia ...*

1. Alguns casos que trobarem podrien incloure's també dins els fenòmens «Anacoluts» (cf. *Observacions.../2*, p. 108), «Errors en la correlació de temps» (cf. *Ib.*, pp. 110-112), «Collisió o confusió de construccions, manca de correlació» (cf. *Ib.*, pp. 117-122) o «Improprietats lèxiques» (cf. *Ib.*, pp. 122-124, o bé *Llengua Nacional*, IV trimestre 2011, pp. 17-28).

- «El debat girarà sobre aquest tema ...» (és més coherent la idea de girar a l'entorn d'una cosa que la idea de girar sobre una cosa) > *El debat girarà a l'entorn d'aquest tema ...*
- «A París, en el barri on m'hauria agradat més de viure, hauria estat a Saint-Sulpice» (Pla, *Obra completa* 44, p. 157; el verb copulatiu [*hauria estat*] demana un subjecte i un predicat nominal) > *A París, el barri on m'hauria agradat més de viure hauria estat Saint-Sulpice.*
- «I els contes cada vegada aniran sent menys cruels, més adaptats als nens, més propers al món infantil, fent d'aquest un d'únic i privilegiat» (AA. VV., *Treballs de recerca d'alumnes de batxillerat al Bages. Curs 2001-2002*, p. 182) > ... *fent d'aquest un món únic i privilegiat.*
- «En teologia, en la predicació i en la catequesi, l'enorme riquesa del llenguatge no s'esgota ...» (notem que els termes *teologia*, *predicació*, *catequesi* no són homogenis: el primer, que no duu article, és d'un ordre diferent que els restants, que duen article; per això convé indicar-ho amb conjuncions distintes; al mateix temps hi elidirem una preposició) > *En teologia, com també en la predicació i la catequesi, l'enorme riquesa...*
- «Com que no hi ha temps i perquè tampoc no encaixen sintàcticament, la solució més simple consisteix a ...» (les oracions causals coordinades queden més bé si van introduïdes amb la mateixa conjunció o loc. conjuntiva) > *Com que no hi ha temps i com que tampoc no encaixen sintàcticament ...*
- «Però entre la modernitat i el cristianisme hi ha hagut una relació conflictiva específica, que m'he esforçat a comprendre. He volgut, i amb simpatia, donar la paraula als portaveus de la modernitat perquè s'expressin lliurement» (A. Vergote, *Modernitat i cristianisme*, p. 171; la conj. *i* sol coordinar termes homogenis: verb amb verb, etc.) > ... *He volgut, amb simpatia, donar la paraula ... o bé ... He volgut, i ho he fet amb simpatia, donar la paraula ...*
- «Això ha donat lloc a un petit debat polític ... Hi ha intervingut el senyor Martínez Barrio i ha aconseguit hàbilment portar l'aigua al seu molí ...» (Pla, *Obra completa* 42, p. 225; probablement l'oració copulativa hi va ser posada pel corrector substituint un gerundi [*aconseguint*]; sigui com sigui, hi quedaria més bé una oració de relatiu) > ... *Hi ha intervingut el senyor Martínez Barrio, el qual ha aconseguit hàbilment portar l'aigua al seu molí ...*
- «Com he fet esment al començament, per a endinsar-nos en la manera de viure la devoció a la Mare de Déu ens pot ser útil situar-la en diferents maneres de percebre el fet religiós» (*Quaderns de Pastoral*, jul.-set. 2010, p. 146; en casos com aquest, la partícula *com* ha d'acompanyar verbs transitius) > *Com he esmentat al començament ...*
- «Sortosament (i tal com diu un clàssic llatí i com també hi estava d'acord un conegut crític literari amb qui fa pocs dies parlàvem de tot això) sempre que es copia es copia malament i maldestrament» (carta en un diari, 25-5-1998; també aquí, la partícula *com* hauria d'acompanyar un verb transitiu, com ja fa en l'oració coordinada anterior) > *Sortosament (i tal com diu un clàssic llatí i com també asseverava un conegut crític literari amb qui fa pocs dies parlàvem de tot això) sempre que es copia es copia malament i maldestrament.*
- «Fa pocs dies, tal com s'han fet ressò gairebé tots els mitjans de comunicació, s'ha publicat un nou i important avenç en el camp de la immortalitat, en aquest cas de la immortalitat cel·lular ...» (*Avui*, 22-7-2006, p. 24; com els dos casos anteriors) > *Fa pocs dies, tal com han evocat (o tal com han enregistrat) gairebé totes els mitjans de comunicació ...*
- «La recomanació, acceptada unànimement, consisteix a redactar les notícies o altre tipus d'informacions amb una sintaxi com menys enrevessada i com més senzilla millor, fent ús –sempre que sigui possible– d'un lèxic bàsic i no necessàriament ni expressament complicat» (d'un original, abans de ser corregit; el segon *com* hi sobra) > ... *amb una sintaxi com menys enrevessada i més senzilla millor, fent ús ...*
- «... a l'hora de fixar la manera com pronunciar els noms estrangers» (D. Casals, *El català en antena*, p. 50) > ... *a l'hora de fixar la manera de pronunciar els noms estrangers.*
- «L'altaveu funciona de forma inversa a com ho fa el micro» (el segment subratllat és correcte, però probablement es pot millorar) > *L'altaveu funciona de forma inversa a la del micro.*
- «Unes cartes intercanviades entre “el seny ordenador de la llengua catalana” –per tal com ens la dotà d'una forma escrita única i universalment acceptada– i “el filòleg” amb un coneixement més profund i de més abast de la nostra llengua –com ja he dit més amunt» (introducció dins *Pompeu Fabra i Joan Coromines*, p. 10; la frase entre guions necessita una petita introducció, una expressió d'enllaç abans de la loc. conjuntiva) > *Unes cartes intercanviades entre “el seny ordenador de la llengua catalana” –anomenat així per tal com ens la dotà d'una forma escrita única i universalment acceptada– ...*

3) Metàfores incoherents

- «Cultures senceres foren anorreades de soca-rel» (la idea de 'anorrear' i la de 'de soca-rel' no lliguen i, per tant, constitueixen una metàfora incoherent) > *Cultures senceres foren arrencades de soca-rel, o bé foren anorreades.*
- «El drama de l'heroïna ja no creix, al Bages» (filant prim, la idea de 'drama' i la de 'créixer' no lliguen i, per tant, constitueixen una metàfora incoherent) > *El consum d'heroïna ja no creix, al Bages.*
- «El tercer camp que crida el meu interès és el de ...» (també ens trobem amb una metàfora incoherent perquè

hom confon *cridar l'atenció* amb *suscitar l'interès*) > *El tercer camp que crida la meua atenció* (o bé *que suscita el meu interès*) és el de ...

- «Ignoro quants correctors hi pugui haver que hagin estat infectats per aquest virus, per al qual caldria trobar un antibiòtic ben eficaç» (d'un original, abans de ser corregit; igualment ens trobem amb una metàfora incoherent, perquè els antibiòtics no serveixen per a combatre els virus sinó més aviat els bacteris) > *Ignoro quants correctors hi pugui haver que hagin estat infectats per aquest virus, per al qual caldria trobar un remei eficaç.*
- «L'atur té en el jovent la pedrera principal / L'atur té en el jovent el planter principal» (d'un original, abans de ser corregit; la idea d'atur, negativa, no lliga gaire amb les imatges de 'pedrera' o 'planter', positives) > *L'atur té en el jovent el sector principalment afectat.*
- «En particular, Pere i Joan assumeixen un paper públic determinant durant els primers compassos de l'Església naixent» (A. Puig i Tàrrach, *Jesús. Un perfil biogràfic*, p. 270; metàfora incoherent per confusió entre *compassos* i *passos*; de fet, en història no se sol parlar de 'compassos' sinó de 'passos') > ... *durant els primers passos de l'Església naixent.*
- «Però, si retrobem aquesta manera de fer en altres gramàtics, potser hem d'intentar descobrir alguna clau de volta que ho expliqui ...» (estudi dins J. Petit i Aguilar, *Gramàtica catalana*, p. 91; metàfora incoherent per confusió entre *clau de volta* i, simplement, *clau*) > ... *potser hem d'intentar descobrir alguna clau que ho expliqui ...*

A partir del següent exemple, les metàfores ja estan més o menys lexicalitzades, però continua essent convenient que siguin coherents:

- «Sota aquest prisma és com el llegat de Fraga adquireix una gran consistència ...» (*La Vanguardia*, 17-1-2012, p. 2; la prep. *sota* no lliga amb la imatge d'un prisma) > *A través d'aquest prisma és com el llegat de Fraga ...* Notem que la prep. *sota* sí que lliga amb el terme *aspecte* (p.e.: *Sota aquest aspecte ...*), igual com la loc. prepositiva *des de* lliga amb el terme *punt de vista* (p.e.: *Des d'aquest punt de vista ...*).
- «No és aquí el moment de fer una presentació exhaustiva del sistema lul·lià» (d'un original, abans de ser corregit; el terme *aquí* connota lloc i el terme *moment* connota temps) > *No és aquí el lloc de fer ...* (o bé *No és ara el moment de fer ...*).
- «És aquí quan t'adones que a l'interior d'una presó només s'hi pot mirar amb el cor i és així com pots comprendre les mancances, les frustracions, el dolor i el sofriment dels reclusos» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *És aleshores quan t'adones que ...*

Com a apèndix d'aquest tercer apartat, observem que avui dia, en el llenguatge periodístic i publicitari, es fan molts jocs

de paraules. Per exemple: *La millor assistència*, expressió lingüística amb la qual es combina la imatge d'un futbolista que fa una passada de pilota a un company d'equip i la propaganda de l'empresa Assistència Sanitària Col·legial. Ara bé, aquests jocs de paraules tenen uns límits de coherència o versemblança. Heus ací dos exemples encertats, seguits d'un de dubtós i d'un altre en què els límits, certament, es traspassen:

- *El sector nàutic fa aigües. Crisi. El nombre de matrícules d'embarcacions cau un 64% en els últims cinc anys* (*El Punt / Avui*, 19-3-2012, p. 26; joc de paraules encertat).
- *Reflotar Port Tàrraco. Dinamitzar. La Marina de Tarragona, propietat des del juliol de la família reial del Qatar, vol superar els fantasmes de l'enderroc i la crisi tornant-ne a potenciar l'espai comercial i obrint-se a la ciutat* (*El Punt / Avui*, 19-3-2012, p. 27; joc de paraules també encertat).
- «Miró i Goya porten cua. La coincidència de l'últim cap de setmana de la gran mostra de Joan Miró a la Fundació Miró i el primer cap de setmana de la retrospectiva de Goya al Caixaforum ... han generat cues durant tot el cap de setmana en aquests dos equipaments de la ciutat de Barcelona» (*El Punt / Avui*, 19-3-2012, p. 1; el joc de paraules subratllat és d'encert dubtós).
- «Hollywood alça el teló d'Aquiles. Arriba a les pantalles l'espectacular recreació de la guerra de Troia, amb Brad Pitt i dirigida per Wolfgang Petersen» (*Regió 7*, 14-4-2004, supl. 1; joc de paraules abusiu, ja que barreja els conceptes de *teló* i de *taló*, ben diferents).

4) Altres incoherències

- «I ens fan adonar que quan diem «no tenim comunitat!» ens referim a ...» (incoherència per barreja entre estil directe i estil indirecte; lògicament, hi ha dues solucions: o tot en estil directe o tot en estil indirecte) > *I ens fan adonar que quan diem: «No tenim comunitat!», ens referim a ...* O bé: *I ens fan adonar que quan diem que «no tenim comunitat» ens referim a ...*
- «D'aquest perill ens adverteix J.S., per a qui "Ja s'ha dit més de dues vegades que..."» (també incoherència per confusió entre estils directe i indirecte; com que la frase citada és llarga, aquí l'única solució és passar-ho tot a l'estil directe, modificant el que calgui) > *D'aquest perill ens adverteix J.S., el qual afirma: «Ja s'ha dit més de dues vegades que ...»*
- «Això provoca un goig indescrïtable i serè» (els dos adjectius no són del mateix ordre i per això no queda gaire bé d'unir-los amb la conj. *i*) > *Això provoca un goig indescrïtable, serè*, o bé *Això provoca un goig serè, indescrïtable.*
- «En tots els exemples, el context o les frases que segueixen van perfilant el significat dels mots subratllats. Però fins que no hi arribin, els lectors hem de fer l'esforç de tapar aquest buit de significat amb una hipòtesi provi-

- sional...» (el fragment subratllat no lliga amb la resta del text) > *En tots els exemples ... subratllats. Però fins que aquest resultat no hagi estat aconseguit, els lectors ...*
- «Molts diputats catalans –amb els quals hem parlat– continuaven dominats per l'estranyesa i l'astorament que assenyalàvem ahir» (Pla, *Obra completa* 40, p. 407; l'adj. *molts* i l'oració de relatiu explicativa no lliguen; hauria de ser una oració de relatiu especificativa) > **Molts diputats catalans amb els quals hem parlat continuaven dominats ...**
 - «La qüestió era una peça essencialíssima per a anar a una pacificació de la plana de Vic. Posteriorment a la sentència contra el Patusques, se n'havien dictades d'altres –set o vuit–, totes elles d'acord amb les lleis del règim» (Pla, *Obra completa* 41, p. 188; l'adv. *posteriorment* i la prep. *a* no acaben de lligar) > *La qüestió era ... de la plana de Vic. Amb posterioritat a la sentència contra el Patusques ...*
 - «Havia eixit corrents del casal. A la porta, va anar-li d'un pèl que no va caure sota les rodes del carruatge dels senyors, que tornaven de Lleida» (J. Moncada, *Estremida memòria*, p. 146; la segona forma verbal subratllada no lliga amb l'anterior) > ... *A la porta, va anar-li d'un pèl que no cau (o caigués) sota les rodes del carruatge dels senyors ...*
 - «Hi ha difosa la convicció que ens hem de servir de la veritat contra l'amor o viceversa. Però la veritat i l'amor es necessiten l'un a l'altre / No accepteu com a veritat res que estigui privat d'amor! L'un sense l'altre esdevé una mentida destructiva (*Documents d'Església*, 1-12-1998; els antecedents [*veritat*, femení, i *amor*, masculí] no lliguen amb l'expressió subratllada [amb els dos termes en masculí]) > ... *Però la veritat i l'amor es necessiten mútuament / No accepteu com a veritat res que estigui privat d'amor! Un valor sense l'altre (o bé Un d'aquests valors) esdevé una mentida destructiva.*
 - «No sembla que puguem disposar de cap text de Feliu d'Urgell que reuneixi aquestes dues característiques: sencer i autèntic» (d'un original, abans de ser corregit; els adjectius *sencer* i *autèntic* no lliguen prou bé amb l'antecedent, *característiques*, que és un substantiu i amb el qual estan en aposició) > ... *que reuneixi les dues característiques de sencer i autèntic.* Altres solucions: ... *que reuneixi aquestes dues característiques: ser sencer i ser autèntic*, o bé ... *que reuneixi aquestes dues característiques: que sigui sencer i que sigui autèntic.*
 - «... segons el mateix Tulli, que posa, entre altres coses rellevants, tres de necessàries per a tots els qui vulguin persuadir els altres» (d'un original, abans de ser corregit; la frase que fa d'incís no hauria de portar el subst. *coses* que manca en la frase principal, sinó que hauria de ser al revés) > ... *segons el mateix Tulli, que posa, entre altres de rellevants, tres coses necessàries per a tots els qui vulguin persuadir els altres.*
 - «La celebració de l'Eucaristia inclou el que és institucional, el que és carismàtic: ambdós es fonen en comunió» (d'un original, abans de ser corregit; com que els antecedents són neutres [*el que és institucional, el que és carismàtic*], el terme *ambdós*, masculí, no hi lliga) > *La celebració de l'Eucaristia inclou el que és institucional, el que és carismàtic: ambdues coses es fonen en comunió.*
 - «El senyor Barcia, sobretot, cap de la minoria d'Esquerra Republicana al Parlament, ha estat felicitadíssim» (Pla, *Obra completa* 42, p. 140; el sufix superlatiu aplicat a un participi que integra una veu passiva sona estrany²) > *El senyor Barcia, sobretot, cap de la minoria d'Esquerra Republicana al Parlament, ha estat molt felicitat.*
 - «... el senyor Portela plantejarà tot el problema relacionat amb el retorn de Catalunya a la legalitat, mitjançant posar en pràctica la llei del 2 de gener, del règim transitori» (Pla, *Obra completa* 42, p. 265; sembla que l'infinitiu no escau després de la prep. *mitjançant*) > ... *amb el retorn de Catalunya a la legalitat, mitjançant la posada en pràctica de la llei del 2 de gener ...*
 - «Arribat aquest punt, crec que a l'hora de reflexionar sobre la delimitació de les llengües ens pot ser útil recórrer a les categories establertes per H. Kloss ...» (AA. VV., *Ideologia i conflicte lingüístic*, p. 221) > **Arribats a aquest punt, crec que ...**
 - «La imatge del Montseny suscita una màgia, una visió conjunta, ensems poètico-musical» (M.S. Farell, *Al compàs dels meus ritmes (poesia)*, p. 80; l'adv. *ensems* postula ajuntar dues coses separades; per tant, els mots que expressen aquestes coses no poden estar units, formar un [sol] mot compost) > *La imatge del Montseny suscita una màgia, una visió conjunta, enses poètica i musical (o bé una visió conjunta, poètico-musical).*
 - «Un metro és sempre la possibilitat que passi alguna cosa. Que les llums se'n vagin, que et quedis aturat al mig del túnel i aparegui un monstre» (*Avui*, 30-4-2002, p. 57) > *Un metro és sempre la possibilitat que passi alguna cosa. Que la llum se'n vagi (o bé Que s'apaguin els llums), que et quedis aturat ...*
 - «En una nota Verdager explica que “lo forat de Sant Ou... abisme esglaiador... enmig d'una pineda”, i hi recorda alguna tradició local» (C. Wittlin dins J. Verdager, *Del Canigó a l'Aneto*, p. 29; de passada hi traurem el pronom feble *hi*) > *En una nota Verdager es refereix a “lo forat de Sant Ou... abisme esglaiador... enmig d'una pineda”, i recorda alguna tradició local.*
 - «Així ho han entés diversos dels acadèmics universitaris, com ara el mallorquí Albert Hauf, el qual ha parlat en el periòdic *Levante* de “una possible i necessària concòrdia

2. De fet, el model de la veu passiva d'aquest verb, en present d'indicatiu, seria *jo sóc felicitat, tu ets felicitat, ell és felicitat...*, casos en què seria inversemblant de dir «jo sóc felicitadíssim, tu ets felicitadíssim, ell és felicitadíssim...».

entre germans”» (A. Saragossà, *El valencià del futur*, p. 175³) > Així ho han entès **alguns dels acadèmics** (o bé **diversos acadèmics**) universitaris ...

- «De fet, és aquest fals sentit d'autonomia que la porta a pecar: falsa confiança en la pròpia bellesa i en la seva fama» (d'un original, abans de ser corregit) > ... *falsa confiança en la **pròpia** bellesa i en la **pròpia** fama.*
- «A l'arxiu parroquial, que és una de les poques fonts històriques més sòlides que tenim al poble, hi ha documentats molts registres personals i altres fets molt interessants» (d'un original, abans de ser corregit; cal redactar la frase evitant la incompatibilitat entre els dos mots subratllats) > *A l'arxiu parroquial, que és una de les fonts històriques **més** sòlides que tenim al poble ...* O bé: *A l'arxiu parroquial, una de les **poques** fonts històriques sòlides que tenim al poble ...*
- «Entre els diversos episodis d'aquesta trama, *L'ase d'or* conté alguns dels millors relats de por, còmics o eròtics de tota la literatura antiga, a més del celeberrim conte meravellós de Cupido i Psique; és, doncs, una peça clau, indispensable de conèixer, en el cànon occidental» (Apuleu, *L'ase d'or*, contraportada) > ... *és, doncs, una peça clau, **de coneixement indispensable** (o bé **indispensable de ser coneguda**), en el cànon occidental.*
- «Llegeixes els teus llibres quan els has publicat? –No acostumo a fer-ho. Quan llegeixo, espero que la novel·la em sorprengui. L'enceto a l'aguait de descobrir un món nou cada cop que giro un full. I això és impossible si es tracta d'una història que he pensat i he escrit jo mateix» (J. Carbó, *Setanta anys...*, p. 36; el segment subratllat és gramaticalment correcte, però estilísticament millorable) > ... *I això és impossible si es tracta d'una història que **he pensat i escrit** jo mateix (o bé **I això és impossible si es tracta d'una història que he pensat i que he escrit** jo mateix).*
- «No he marxat de vacances perquè m'he resignat ja a la mediocritat general de la meua ciutat, i veure-la més ordinària que normalment em posa de mal humor però no arriba a fer-me mal» (*Avui*, 27-9-2003, p. 67; de passada hi farem una altra correcció) > ... *i veure-la **més ordinària del que és normal em fa posar de mal humor** ...*
- «Letizia és una jove baixeta i esvelta. Els qui la coneixen n'aprecien tant la simpatia com la seva discreció» (*Avui*, 2-11-2003, p. 14; no es poden coordinar el pronom feble *en i* el possessiu *seu*) > ... *Els qui la coneixen **n'aprecien tant la simpatia com la discreció** (o bé **Els qui la coneixen aprecien tant la seva simpatia com la seva discreció**).*
- «D'altra banda, crec que la geometria fractal és un tema molt interessant i amb molt de futur: moltes investigacions modernes de diferents camps de la ciència es basen, en més o menys mesura, en alguns aspectes dels fractals» (AA. VV., *Treballs de recerca d'alumnes de batxillerat del Bages. Curs 2001-2002*, p. 228) > ... *moltes investigacions modernes de diferents camps de la ciència es basen, **en major o menor mesura**, en alguns aspectes dels fractals.*
- «En Jacob, que s'havia educat en un país de frontera, Alsàcia, amb un dialecte propi que no es va molestar mai d'aprendre, mirava els catalanistes amb un punt de condescendència i una no menys perplexitat» (J. Agut, *Rosa de foc*, p. 60) > ... *mirava els catalanistes amb un punt de condescendència i **una certa perplexitat**.*
- «No hi ha res de nou sota el sol, va pensar en Martí mentre baixava l'escala de dos en dos, camí del solar» (J. Carbó, *El solar de les rates*, p. 74) > ... *va pensar en Martí mentre **baixava els graons de dos en dos** (o bé **baixava l'escala saltant els graons de dos en dos**), camí del solar.*
- «És una típica sordesa de transmissió i en l'otoscòpia es descobreix de seguida el tap en forma d'una massa, entre color groc i marró, situat en el conducte auditiu i que no deixa veure el timpà» (exemple fornit per Carles Riera) > *És una típica sordesa de transmissió i en l'otoscòpia es descobreix de seguida el tap en forma de massa, **d'un color entre groc i marró**, situat en el conducte auditiu i que no deixa veure el timpà.*
- «Aquest últim punt val la pena d'ésser assenyalat perquè pot ésser fàcilment mal entès pels defensors del monolingüisme, i fins i tot pels lingüistes, tal com indica la història que ara explicarem» (D. Nettle - S. Romaine, *Veus que s'apaguen*, p. 271) > *Aquest últim punt **val la pena que sigui assenyalat** perquè ...*
- «És clar, en qualsevol cas, que els essenis desapareixen completament de la història humana no sense haver amagat a les seves coves veïnes del desert de Judà la seva biblioteca. Gràcies a aquesta previsió providencial, podem accedir de primera mà al pensament i la vida d'un grup únic i singular en el judaisme del temps de Jesús. De tota manera, encara no són poques les dificultats d'interpretació dels textos qumranites, actualment tots publicats» (A. Puig i Tàrrach, *Jesús. Un perfil biogràfic*, p. 120) > ... *De tota manera, **encara són quisap-les** (o bé **encara no deixen de ser poques**) les dificultats d'interpretació ...*
- «Molts dels debats conceptuals en els quals estem atrapats no tenen el seu origen en una dificultat argumental sinó política» (*Avui*, 11-11-2005, p. 24; el segment subratllat és gramaticalment correcte, però estilísticament millorable) > ... *en una dificultat argumental **sinó en una de política**.*
- «Cal no oblidar aquest començament. Tampoc cal no oblidar el final del document, on es fa referència a ...» (*Foc Nou*, nov. 2005, p. 19) > *Cal no oblidar aquest començament. **També cal no oblidar** (o bé **Tampoc no cal oblidar**) el final del document, on es fa referència a ...*

3. Segons el DIEC2, *divers*, en plural, és sinònim de *algun*. Però ja sabem que els sinònims no sempre coincideixen en totes les possibilitats d'ús.

- «El jutge, brandant el cap, absent, s'unta la mantega al pa, desficiós i afamegat. (M. Aritzeta, *Perfils de Nora*, p. 182) > *El jutge, brandant el cap, absent, s'unta amb mantega el pa, desficiós i afamegat.*
 - «El vocabulari és prou extens (més de 700 entrades) i inclou verbs, eines, animals, vegetals, espais...» (*Llengua Nacional*, I trim. 2006, p. 46; notem la manca d'homogeneïtat en l'enumeració) > ... i inclou **accions** (o, millor, **termes referents a accions**), *eines, animals, vegetals, espais...*
 - «Des de la conselleria de Relacions Institucionals es considera que tant les crítiques com els elogis a l'avantprojecte del Memorial Democràtic són benvinguts dins el període de consultes en què està la iniciativa i dins un procés que vol ser obert al diàleg amb la societat civil: “El conseller Saura vol comptar amb **tothom, tant del món acadèmic com del social**”, afirmen fonts del departament» (*Avui*, 27-12-2004; de passada hi farem un retoc de puntuació) > *Des de la conselleria ... amb la societat civil. “El conseller Saura vol comptar amb tothom, tant amb persones del món acadèmic com del món social” afirmen fonts del departament.*
 - «Aquesta autonomia dels mitjans, arrelada en els seus interessos comercials, també s'adequa a la ideologia de la professió, i a la legitimitat i la dignitat dels periodistes. Informen sobre alguna cosa, **no hi prenen part**. La informació és primordial, les anàlisis de les notícies han d'es-
- tar documentades, l'opinió ha d'estar regulada i el distanciament és la regla» (M. Castells, *L'era de la informació*, vol. II, p. 419; aquí pròpiament es tracta d'una incoherència [o dificultat de lectura] per redacció incompleta) > ... *Informen sobre alguna cosa, però no hi prenen part* (o bé *Informen sobre alguna cosa, no és que hi prenguin part*). *La informació és primordial ...*
 - «D'altres, pensant més assenyadament, es dolien profundament de no haver fet una cosa semblant, ells que, **més rics com eren**, haurien pogut revestir el pobre, sense necessitat de quedar-se mig nus» (C. Pifarré, *Literatura cristiana antiga*, p. 524) > ... *ells que, essent més rics, haurien pogut revestir el pobre ...*
 - «El Javier és un bon amic, a qui vaig conèixer fa uns deu anys. **És argentí: allà** va néixer, créixer, es va formar com a psicòleg i mediador, i avui aquesta és la seva professió a Catalunya» (*El Punt / Avui*, 22-3-2012, p. 20; l'adv. *allà* ha de tenir com a antecedent, en aquest cas, un topònim, no un gentilici) > *El Javier és un bon amic, a qui vaig conèixer fa uns deu anys. És de l'Argentina: allà va néixer ...*
 - «El llibre de Sobrer té moltes virtuts. És clar i precís, i **es fa de bon llegir**, tot i que, al capdavant, és un treball més aviat acadèmic» (*El Punt / Avui*, 22-3-2012, supl. Cultura, p. 7; probable confusió entre *es fa llegir* i *fa de bon llegir*) > ... *És clar i precís, i fa de bon llegir* (o bé *es fa llegir*), tot i que ... ♦

Telegrafisme

JOSEP RUAIX I VINYET

Entenem per «telegrafisme» una tendència exagerada a abreujar, cosa que és comprensible en els telegrams, com també en apunts, notes, etc., però no en altres escrits. Aquest defecte fa perdre la integritat d'un text i, per tant, atempta contra la bellesa. Això s'observa especialment en tres casos:

- 1) Quan s'abusa de les xifres en lloc de les lletres a l'hora d'escriure quantitats. A notar que, en l'estil periodístic i per estalviar espai, és justificat d'emprar xifres en els titulars (menys a començament de frase), però no en el text normal.
- 2) Quan s'abusa de les abreviatures en casos no justificats. Encara que és difícil de donar regles concretes sobre una cosa que es basa en el bon gust i el costum, farem un parell o tres de remarques:
- a) No és convenient d'abreujar els tractaments davant noms de pila i noms

genèrics. Exemples: *Ha vingut el senyor Joan i m'ha dit que...* (no «Ha vingut el Sr. Joan...»). *Hem enviat un paquet al senyor bisbe* (no «Hem enviat un paquet al Sr. bisbe»). *La mort de M.P.F., doctor en Farmàcia...* (no «La mort de M.P.F., Dr. en farmàcia...»).

- b) Les abreviatures han d'ocupar llocs diguem-ne secundaris, no pas llocs destacats, en la frase. Exs.: *Val 5.000 ptes. / Costa moltes pessetes* (no «Costa moltes ptes.»). *Un, dos, tres, etc. / ... i un llarg etcètera* (no «... i un llarg etc.»). *El mot gos, pl. gossos / El plural de gos fa gossos* (no «El pl. de gos fa gossos»).
- c) En un text normal hem de tendir a usar-hi poques abreviatures; en notes o dintre de parèntesis pot haver-n'hi més. Exs.: *La literatura del segle XV / La literatura (s. XV). // Ho veurem en el capítol vinent / Com hem vist abans (cap. I)...*

3) Quan se suprimeixen mots que són necessaris o convenients per a la integritat de la frase. Exs.:

- «Com han coincidit tots els analistes, la clau de la crisi republicana és precisament...» Hi falta a dir, perquè *coincidir* és un verb intransitiu: *Com han coincidit a dir tots els analistes...*
- «Ja és molt que la comunitat ajudi a plantejar aquests problemes i a interpretar-los, posant a cada cosa nom, afecte i camí.» A una cosa no s'hi pot posar camí. Possible solució: *posant a cada cosa nom, afecte i indicant-hi un camí.*
- «Caldrà que la virtut, l'honestedat, la justícia, la transparència que tant té a veure amb la veritat, acompanyin com a contingut real la forma de la democràcia.» Caldria explicar-ho més bé: *Caldrà que la virtut, l'honestedat, la justícia, com també la transparència, que tant té a veure amb la veritat, acompanyin com a contingut real la forma de la democràcia.* ♦

Extret de *Observacions.../2*, pp. 133-134